

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 550/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. novembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátkou JUDr. Zuzanou Kollárovou, Zimná 59, Spišská Nová Ves, vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených „v čl. 26, 45 a 34“ Ústavy Slovenskej republiky a „čl. 17, 25 a 35“ Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sž/32/2013 z 20. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. marca 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv zaručených „v čl. 26, 45 a 34“ Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) a „čl. 17, 25 a 35“ Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 SŽi/32/2013 z 20. novembra 2014 (ďalej aj „*napadnutý rozsudok*“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa pred Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) č. 63123/V/2011-1.1.1 z 9. novembra 2011 (ďalej len „rozhodnutie ministerstva“), ktorým bolo zamietnuté odvolanie sťažovateľa proti rozhodnutiu Krajského úradu životného prostredia v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský úrad“) č. 2011013039-2 z 12. septembra 2011 (ďalej len „rozhodnutie krajského úradu“) týkajúce sa jeho žiadosti o sprístupnenie informácií. Zatiaľ čo krajský súd rozsudkom č. k. 5 S 11/2012-152 z 23. júla 2013 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“) rozhodnutie ministerstva podľa § 250j ods. 2 písm. e) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, najvyšší súd rozsudok krajského súdu napadnutým rozsudkom zmenil tak, že žalobu zamietol.

Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd sa „*zaoberal skutočnosťami, ktoré neboli predmetom žiadosti sťažovateľa o informácie a ani predmetom žaloby, a... vychádzal z nepravdivých skutočností uvedených vo vyjadreniach MŽP, vytváral vlastné, dôkazmi neoverené a konšpiračné odôvodnenie*“. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd poprel „*jeho občianske právo na sprístupnenie mu pravdivej informácie garantované mu čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky. Sťažovateľ okamžite po doručení uvedeného e-mailu [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] mal oprávnený záujem získať informáciu, na základe akého právneho predpisu a oprávnenia práve [REDAKOVANÉ], ktorú sťažovateľ dobre ani nepoznal, bola oprávnená zaslať sťažovateľovi uvedený e-mail, bez uvedenia právneho predpisu, ktorý umožňuje KÚŽP zakázať niekomu zdržiavať sa na verejne prístupných miestach. Práve tu sťažovateľ vidí základnú funkciu zákona o informáciách a to verejnú kontrolu činnosti orgánu verejnej správy.*“. S poukazom na ďalšie skutočnosti uvádza, že orgán štátnej správy môže konať len „*v rozsahu ustanovenom mu všeobecne platným právnym predpisom. Ak v nejakej veci orgán štátnej správy koná, musí v písomnom vyhotovení uviesť vecnú a miestnu príslušnosť*“.

a musí mať informáciu, podľa akého právneho predpisu alebo oprávnenia zakazuje nejakú činnosť, či už zamestnancovi úradu alebo inému občanovi Slovenskej republiky. Ak tak orgán verejnej správy neurobil, občan sa ho má zákonné právo opýtať, na základe akého právneho predpisu tak konal. V žiadnom prípade sa nejedná o vyhotovovanie novej informácie alebo odôvodňovanie konania orgánu štátnej správy.

Nepochopiteľná je pre sťažovateľa aj skutočnosť, že Najvyšší súd SR vrátil do platnosti zmätočné rozhodnutie MŽP so zmätočným výrokom, kde odvolanie sťažovateľa v jednej vete zamietá a zároveň ho potvrdzuje, pričom MŽP nerozhodlo, ako sa naloží s napadnutým rozhodnutím KÚŽP. Odôvodnenie NS SR v rozsudku výroku rozhodnutia MŽP je pre sťažovateľa nepochopiteľné a neprijateľné.“

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci vyslovil porušenie základných práv „podľa v čl. 26, 45 a 34 Ústavy Slovenskej republiky; čl. 17, 25 a 35 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8SŽi/32/2013 zo dňa 20. novembra 2014“, napadnutý rozsudok zrušil, vec najvyššiemu súdu vrátil na ďalšie konanie a sťažovateľovi priznal náhradu trov.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody.

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy a čl. 17 ods. 1 listiny je právo na informácie zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 5 ústavy, resp. čl. 17 ods. 5 listiny orgány verejnej moci, resp. štátne orgány a orgány územnej samosprávy majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon.

Podľa čl. 34 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 25 ods. 1 listiny občanom tvoriacim v Slovenskej republike národnostné menšiny alebo etnické skupiny sa zaručuje všestranný rozvoj, najmä... právo rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku... Podrobnosti ustanoví zákon.

Podľa čl. 45 ústavy má každý právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu. Obdobné právo zaručuje aj čl. 35 ods. 2 listiny.

Sťažovateľove námietky proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu, ktorý jeho žalobu proti rozhodnutiu ministerstva zamietol, spočívajú v jeho nesúhlase s výkladom relevantnej časti mailu, ktorého sa rozhodnutie krajského úradu a rozhodnutie ministerstva týkalo, ktorý následne vo svojej podstate rozširuje na nesúhlas s celkovým postupom zamestnanca krajského úradu, v súvislosti s ktorým žiadal o poskytnutie informácií. Sťažovateľ zároveň namieta zmätočnosť výroku rozhodnutia ministerstva, s ktorou sa najvyšší súd správne nevysporiadal.

Z podstatnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že najvyšší súd sa pre správne posúdenie konania o sťažovateľovej žiadosti o sprístupnenie informácie zaoberal „interpretáciou výroku [REDAKOVANÉ] v elektronickej pošte z 01.07.2011, pričom je potrebné poukázať na to, že interpretácia žalobcu, je nesprávna. Žalobcovi, ako napokon žiadnemu občanovi SR, nemožno bez udania dôvodu zakázať zdržiavať sa v priestoroch stáleho pracoviska v [REDAKOVANÉ], ktoré sú v úradných hodinách prístupné pre verejnosť za účelom styku s orgánom štátnej správy. Podľa odvolacieho súdu zo strany žalobcu išlo o nepochopenie jemu doručeného e-mailu, ktorým došlo k zákazu, resp. obmedzeniu, ktoré sa vzťahuje len na priestory, kam mal žalobca prístup v čase jeho štátnozamestnaneckého pomeru, a teda priestory pre verejnosť neprístupné.“. Po zhrnutí výsledkov konania o správnej žalobe na krajskom súde najvyšší súd skonštatoval, že „pokiaľ žiadateľ vo svojej žiadosti žiada subsumovať určitú ním vymedzenú situáciu pod príslušné ustanovenie právneho predpisu, nežiada nič iné, ako o jej posúdenie (hodnotenie) na čo sa informačná povinnosť podľa zákona č. 211/2000 Z. z. nevzťahuje. Podľa odvolacieho súdu v danom prípade nežiadal žalobca poskytnutie informácie (táto mu bola známa), ale žiadal o ozrejmenie postupu správneho orgánu, prečo mu oznamuje, že sa nemôže zdržiavať sa v priestoroch pracoviska v [REDAKOVANÉ], a ak má ešte nejaké osobné veci v kancelárii po dohode s prednostkou mu bude umožnené ich prevziať.

V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že zo strany správneho orgánu išlo o to, aby sa v priestoroch, ktoré nie sú určené verejnosti pre styk s verejnosťou nezdržiavali osoby, ktoré nemajú na miestach verejnosti bežne neprístupných byť prítomné.

V danom prípade je nepochybné, že sa v neverejných priestoroch stáleho pracoviska v [REDAKOVANÉ] nachádza spisová dokumentácia, ktorá obsahuje, mimo iného, aj osobné údaje o iných účastníkoch konania, a je preto prevádzkovateľa (pozri aj ustanovenia § 5 a 6 ZoOOU) predovšetkým chrániť spracúvané osobné údaje pred neoprávneným prístupom a sprístupnením. Neumožnenie žalobcovi zdržiavať sa v priestoroch stáleho pracoviska v [REDAKOVANÉ] možno označiť ako jedno z bezpečnostných opatrení na ochranu spracovávaných osobných údajov prijatých zo strany úradu po skončení jeho štátnozamestnaneckého pomeru.

Po preštudovaní spisového materiálu je súd skôr toho názoru, že v danom prípade by sa mohlo jednať zo strany žalobcu o zneužitie práva v oblasti práva na informácie, ktoré už vo svojej rozhodovacej činnosti neraz konštatoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky.“.

K namietanej zmatečnosti výroku rozhodnutia ministerstva najvyšší súd poukázal na § 59 ods. 2 Správneho poriadku, v zmysle ktorého ak odvolací orgán rozhodnutie nezmení a nezruší, odvolanie zamietne a rozhodnutie potvrdí. Uvedené je podľa najvyššieho súdu „zrejme aj zo samotného výroku rozhodnutia žalované, že odvolanie žalobcu zamietol a rozhodnutie potvrdil“. V napadnutom rozsudku sa najvyšší súd následne zaoberal aj ostatnou argumentáciou sťažovateľa proti rozhodnutiu ministerstva a postupu, ktorý tomuto rozhodnutiu predchádzal, najmä formálnymi náležitosťami poučenia o práve na prieskum správneho rozhodnutia súdom, otázkou dodržania lehoty na vybavenie žiadosti o informácie či oprávnením odboru komunikácie ministerstva konať o odvolaní proti rozhodnutiu krajského úradu, pričom v závere napadnutého rozsudku najvyšší súd uviedol, že rozhodnutie krajského úradu a rozhodnutie ministerstva „sú vecne správne, názor v nich vyslovený zodpovedá zásadám logického myslenia a správneho uváženia a je v súlade aj s hmotnoprávnymi ustanoveniami, najmä ust. § 3 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. Žalovaný správny orgán sa logicky a vecne správne vysporiadal s námietkami žalobcu a najvyšší súd nezistil také vady konania, na ktoré by podľa § 250i ods. 3 OSP musel prihliadnuť.“.

Po oboznámení sa s obsahom sťažnosťou napadnutého rozsudku a v nadväznosti na neho aj s najvyšším súdom preskúvaným rozsudkom krajského súdu, rozhodnutím krajského úradu a rozhodnutím ministerstva dospel ústavný súd k záveru, že najvyšší súd zamietnutím žaloby proti rozhodnutiu ministerstva základné práva označené sťažovateľom neporušil, pretože vychádzal z ústavne zlučiteľnej interpretácie v prípade relevantných právnych noriem. Najvyšší súd sa totiž svojím rozsudkom v zásade stotožnil s hmotnoprávnym posúdením danej veci krajským úradom a ministerstvom o dôvodnosti nevyhovenia poskytnutia informácií žiadaných sťažovateľom z dôvodu, že sa na sťažovateľom označenú povinnú osobu daná informačná povinnosť nevzťahuje, pričom

tieto svoje závery odôvodnil akceptovateľným poukazom na § 3 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) znení neskorších predpisov ako zákona ustanovujúceho podrobnosti o poskytovaní informácií orgánmi verejnej správy v zmysle čl. 26 ods. 5 ústavy, podľa ktorého nemožno sprístupniť informáciu, ktorú povinná osoba nemá k dispozícii.

Najvyšší súd v napadnutom rozsudku primerane reagoval aj na sťažovateľom predložené námietky k zákonnosti postupu ministerstva a krajského úradu týkajúce sa obsahu poučenia rozhodnutia ministerstva, dodržania zákonných lehôt či obsadenia orgánu oprávneného o odvolaní podanom proti rozhodnutiu krajského úradu rozhodovať. Ani sťažovateľom namietané pochybenie ministerstva pri formulácii potvrdzujúceho výroku rozhodnutia krajského úradu nemohlo materiálne zasiahnuť do obsahu sťažovateľom označených práv, pretože na odstránenie namietaného pochybenia existuje špecifický opravný postup podľa § 47 ods. 6 Správneho poriadku, a nie konanie pred všeobecným súdom podľa § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, ktorého účelom je preskúmanie zákonnosti postupu a žalobou napadnutého správneho rozhodnutia, a nie oprava formulačných nedostatkov napádaných správnych rozhodnutí, ktorých zmysel je zrejmý.

Ústavný súd nepovažuje za relevantnú ani námietku vzťahujúcu sa na interpretáciu obsahu spornej časti mailu najvyšším súdom, keďže záver o správnom postupe ministerstva, ktoré potvrdilo uznesenie o nevyhovení žiadosti o sprístupnenie informácie, vyplýva zo záveru, že povinná osoba sťažovateľom žiadajú informáciu nemala k dispozícii. K námietke, že orgán verejnej správy môže konať len v rozsahu ustanovenom mu všeobecne záväznými právnymi predpismi, ústavný súd poznamenáva, že pokiaľ orgán štátnej správy zasiahol do práv a oprávnených záujmov sťažovateľa, tento sa voči tomuto zásahu mohol brániť inými právnymi prostriedkami než žiadosťou o poskytnutie informácie, a to napríklad podaním sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na záver najvyššieho súdu o zákonnosti sťažovateľom napádaného rozhodnutia ministerstva a postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, pri ktorom sa oprel

o ústavne udržateľnú aplikáciu ustanovení zákona o slobode informácií, nie je daná žiadna príčinná súvislosť medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a sťažovateľom označeným základným právom na informácie zaručeným čl. 26 ústavy, prípadne čl. 17 listiny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnymi názormi najvyššieho súdu nestotožňuje, sama osebe nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. Ústavný súd v mnohých svojich rozhodnutiach uviedol, že predpokladom preskúmania rozhodnutí orgánov verejnej moci vrátane rozsudkov všeobecných súdov môže nasledovať len po zistení porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy. Takúto námietku sťažovateľ nevzniesol, a preto nemohla byť táto otázka ani predmetom ústavného prieskumu.

Z okolností prípadu nevyplýva ani žiadna možnosť porušenia základného práva zaručeného čl. 34 ústavy, ako aj čl. 25 listiny, keďže tieto články zaručujú právo rozširovať a prijímať informácie v materinskom jazyku pre občanov tvoriacich národnostné menšiny a etnické skupiny, a rovnako tak ani možnosť porušenia základného práva zaručeného čl. 45 ústavy (a obdobne čl. 35 ods. 2 listiny), keďže rozhodnutím ministerstva, ktoré namietanému súdnemu konaniu podliehalo, nebolo odmietnuté sprístupnenie žiadnych informácií o stave životného prostredia. Na základe uvedeného bola sťažnosť proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa (zrušiť napadnuté rozhodnutia najvyššieho súdu, vrátiť mu vec na ďalšie konanie a priznať náhradu trov právneho zastúpenia) nezaoberal z dôvodu, že rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. novembra 2015